

Føroyar - EF

FYRSTA umfarið í samráðingunum millum Føroyar og EF um eina frihandilsavtalu er av. Ein føroysk/donsk sendinevnd hevur júst verið í Bruxelles og samráðst við eina embætismannanevnd har.

EFTIR tí útvarpið og sjónvarpið vita at siga frá føroysku umboðunum, so er nú gongd komin á samráðingarnar. Útlitið skal eisini siggja eitt sindur betri út nú, enn tá sjálv uppleggið kom frá EF herfyri. Tá vóru menn ikki sørt svartskygdir.

TAD er tann innari marknaðurin, sum kemur í gildi í EF um eini tvey til trí ár, sum er ein høvuðsorsøkin til, at lond sum Føroyar ynskja at fáa eina handilsavtalu við EF. Og okkara ynski gongur so uppá eina frihandilsavtalu, sum ber í sær, at vørur kunnu farafrítt millum Føroyar og EF og óvugt uttan nakrar tollmúrur yvirhøvur. Hetta fer at gera, at vit kunnu fáa meira fyri okkara fiskavørur, og EF-vørur koma so eisini at standa seg betur á føroyska marknaðinum, tá ongin tollur verður lagdur á tær.

TAD er ógvuliga torført nú at ímynda sær, hvussu ein sátmáli fer at siggja út. TAD er rætt av føroyingum at seta ynski fram um eina frihandilsavtalu. Hetta eiga vit at halda fast við sum okkara týðningarmesta útsæl. Er EF so ikki til at vika, tá tað snýr seg um nýggjar og meiri góðskaðar vørur, so mugu vit til ta tíð seta fram nýggj ynski.

GIVÍÐ er tað, at vit hava brúk fyri góðum samráðingarnum, sum fáa fullan stuðul frá politikarunum. Tað ræður um at gera EF greitt, at vit eru í eini serligari støðu, nú vit bara hava fiskivinnuna at líta á. Tað varð so eisini hetta, sum kom fram í eini samráði Sosialurin hevði við tveir týskar tinglimir, sum vitjaðu herfyri. Hesir hildu tað vera heilt burturvið av EF at krevja fiskirættindi afturfyri at lata okkum tollfrælsi, nú allar okkara búskapur er tengdur at bara eini vinnugrein. Væl vita vit, at hetta vóru

politikarar, sum ferdur hetta fram, og at tað í ein stóran mun eru embætismenn og ikki politikarar, sum sita við samráðingarborðið hjá EF. Men tað er gott at hoyra týskar tinglimir skilja støðu okkara. Hetta sigur okkum eisini so mikið, at okkara egna politikarar eiga at gera alt teir kunnu fyri at skapa forstáls fyri júst hesum í teimum einstøku EF-londunum.

TAD er komið fram, at EF krevur fiskirættindi fyri at geva okkum fullt tollfrælsi. Hetta er tó ikki heilt beint við lögmaður vera við í Sosialinum í dag. Hann vísir á, at EF upprunaliga vildi hava spurningin um fiskirættindi uppá eina handilsavtalu, men hetta eru teir síðani gingnir frá, aftaná at teir hava hoyrt okkara støðutakan til tað. Tað, sum síðani er hent, er, at EF nevnr verandi fiskiveiðusáttmála við Føroyar í samráðingarpupplegginum.

EINGIN ivi er um, at vit øll eiga at vera realistisk, tá tað ræður um eina komandi avtalu við EF. Sjálvandi skulu vit seta nösina upp eftir eini so góðari avtalu sum gjørligt. Og her vita vit, at tað hevur ógvuliga nógv at siga, at góðskaðar fiskavørur og aliskur sleppur undan tolli. Men EF letur okkum ikki fáa eina avtalu fyri einki. Og skulu teir geva okkum fullkomið tollfrælsi, so vilja teir hava okkurt afturfyri. Og tað er ógvuliga avmarkað, hvat vit kunnu geva teimum. Her er einasti møguleikin at geva teimum fiskirættindi. Men hesin møguleiki er als ikki til í dag, soleiðis sum støðan hjá bæði fiskastovnunum og okkara egna fiskiflota sær út í dag.

VIT kunnu tí helst longu nú siggja burt frá, at vit fáa eina frihandilsavtalu, sum bara gongur okkum á mæti. Helst fer tað at vera onkur millumloyn. Hana kenna vit so ikki í dag, men vit mugu seta okkara álit á teir menn, sum skulu samráðast fyri okkum. Og her hava vit góðar vónir. Okkara maður í danska uttanríkis-málaráðnum hevur drúgar royndir á hesum øki. Men tað hevur nógv at siga, at hann verður væl bakkaður upp av okkara politikarum. Og her mugu samgongumenn vera so mikið at sær komnir, at teir ikki meta EF-málið sum eitt mál, teir einsamallir

skulu loysa. Her mugu allar góðar kreftir virka saman, eisini teir politikarar í andstöðuni, sum hava drúgar og góðar royndir á økjum sum hesum.

TAD eru tey her á landi, sum halda, at vit fyrr ella seinni verða noydd at fara upp í EF. Serliga eru tað vinnulívskólk við tilknýti til sølu av fiski. Hesi vísa á, at Noreg fer at gerast limur í EF um ikki so nógv ár, og tá eru vit noyddir at fylgja við. Teir vísa á, at vit fara ikki at missa okkum burt í EF gerast vit limur, soleiðis sum mong annars bera ótta fyri.

TAD er greitt, at hetta við EF-limaskapi er eitt eynt mál og eru politikararnir tí eisini varnir at taka hetta uppá tungu. Men nadvaskoðandi tjóðveldismenn í 14. September eru tó eitt undantak. Hesir, sum hava tikið patent uppá at vera teir einastu røttu føroyingarnir, vilja nú eisini hava patent - einkarrætt - til at vera teir einastu, sum eru ímóti, at Føroyar fara uppá EF. Og hesir somu tjóðveldismenn fáa so óluksálga ilt av, hvørja ferð Sosialurin hevur samráðið við fólk ella endurgevur tey frá tíðindafundum, fólk, sum ditta sær at ganga inn fyri EF-limaskapi. Hetta útleggja hesir somu tjóðveldismenn sum, at tað er javnaðarfløkkurin, sum gongur inn fyri EF-limaskapi. Og tað vita vit ger hvørki hann ella nakar annar flokkur í dag. Sum støðan er, so vilja allir flokkar kanna allar møguleikar fyri eini avtalu við EF, áðrenn tað í heila tikið kemur uppá tal at hugsa um limaskap. Tað stendur þúra greitt. So kunnu tjóðveldismenn meyla og geyla sum teimum lystir.

OKKUM tørvar eitt opið og ærligt tjak um EF-spurningin, har allar meiningar koma fram, eisini meiningarnar hjá tjóðveldismönnum. Og vit eiga eisini at vera realistisk í hesum máli. Vit kunnu rætt og slætt ikki vera EF-marknaðin fyrirtuttan og jú færrí somdr EF gevur okkum, tess verri koma vit at standa. Stórri fiskirættindi kunnu teir so ikki fáa. Norðmenn eru ikki heilt men í ávísan mun í sama báti sum vit. Teir vilja helst vera uttanfyri EF, men tað eru

manngir eygleiðarar, sum spáa, at Noreg er limur í Felagsmarknaðinum innan fimm ár. Og at bæði Svøríki og Finland eisini fara at søkja um limaskap einaferð í framtíðini.

HVUSSU tá við okkum! Hava vit orsök til longu nú, at rokna við, at vit verða tvingaðir sama vegin, ella vilja vit velja sjálvir at fara uppá, tí tað fer at geva fleiri fyrimunir enn vansar. Spurningarnir eru nógvir og svarini. Politikararnir siga, at spurningin um limaskap vilja teir als ikki tosa um nú. Teir vilja hava eina handilsavtalu og ikki limaskap. Vinnulívsmenn siga, at fáa vit ikki eina nóg góða avtalu, so er limaskapurin tann einasti útvegurin. Men hvat vil og ætlar EF! Eru teir úti eftir spakuliga at hála okkum upp felagsskapin, ella fara teir at víðurkenna rætt okkara at standa uttanfyri og kortini lat a okkum fáa næstan somu sømdir sum limalondini! Tað er alt hetta núverandi samráðingarnar snúgvá seg um.

TAD er vón okkara, at tað eydnast at røkka eini avtalu, sum vit kunnu liva við. Men uttan mun til um tú ert fyri ella ímóti limaskapi, so er tilknýti okkara til EF so týðningarmikið, at vit kunnu ikki bara gera sum tjóðveldismenninir í 14. September: at sita hendur í fawn, spæla fornmaðir og fáa ilt í hjartað, hvørja ferð, ein onnur meining enn teirra kemur fram fyri dagsins ljós. Vilja teir demokrati, vilja teir menning, ja so mugu eisini teir loyva tí frá orðaskiftinum, eisini í teirra egna blað. Og teir mugu tolerera, at onnur bløð geva rúmd fyri øllum meiningum. Tað er nettup nú vit hava brúk fyri einum breiðum orðaskifti um EF-spurningin, soleiðis at okkara samráðingarmenn vita, hvat bylgist í fólk og í samfelagnum annars um henda spurningin. Vit mugu vera á varðhaldi, so okkara embætismenn og okkara politikarar ikki sleppa okkum øllum uppá fjall, men at teir syrgja fyri at fáa eina avtalu í land, sum gagnar okkum øllum. Og her hava ikki minst bløðini eina týðandi uppgávu.

jamu

Er lögmaður blindur ella er hann eitt sindur forvirraður

Um lögmaður er blivin eitt sindur forvirraður, er einki at siga til, tí tað gongur ikki ein dagur, uttan at tað er eitt ella annað galið, og so fara samgongumenn at klandrast, fyri so beint aftan á at hálsfevna.

Tað seinasta, sum kom frá lögmanni, var, at tað var einki ella nær um einki arbeiðsloysi í Føroyum.

Hetta er ikki beint, harra lögmaður.

Arbeiðsloysi er runt um landið, men tað hevur kanska ongan áhuga, og tá lögmaður sigur, at einki arbeiðsloysi er, so hugsar hann uttan iva bert um Tórshavn.

Støðan er tverri heilt ein onnur runt landið, men tað hevur sjálvandi ongan áhuga, tí samstundis sum lögmaður smilandi kunnger, at einki arbeiðsloysi er, og eg rokni við at hann trýr sær sjálvum, so geva

sami lögmaður og hansara landsstyri arbeiðsloysi til fremmandafólk, og tað lo-kala fólkíð verður heimkoyrt.

Hetta er uttan iva ein politisk ætlan frá borgarliga meirilutanum á Løgtingi.

Tí samstundis sum arbeiðsfólkíð á Tvøroyri verða skuldbundin við veðhaldum við meira fyri at tryggja arbeiðsplassið Tvøroyrar Flakavirki, fyri

millónaupphæddir, so gevur Føroya Landsstyri arbeiðsloysi til fremmandafólk, sum ikki leggja nakað eftir seg, sum ikki

taka hædd fyri teimum vanligu reglunum, sum eru galdandi her hjá okkum. Meðan arbeiðsloysi verða givin til fransar, so verða tey, sum rokningina skulu gjalda, koyrd heim.

Tey, sum skulu gjalda skattin, ta tvungnu uppsparingina og annars rokningar fyri tann borgarliga politikkinn, tey verða gjord arbeiðsleys - tað er einki arbeiðsloysi í Føroyum, sigur lögmaður.

Hetta er borgarligur politikkur.

Hartil verður fiskurin ikki tilvirkaður meira her men fluttur ótilvirkaður av arbeiðsplassinum, sum arbeiðsfólkíð á Tvøroyri

eigur. Fiskurin verður fluttur av Tvøroyri til verksmiðju í Fraklandi, og har skrásettur sum «Faroe Fish».

Harra lögmaður, við tykkara loyvi verður fiskurin fluttur beinleiðis av fiskileiðunum undan Føroyum til kapping við annan fluttan fisk úr Føroyum.

Men hetta hevur uttan iva ikki tann stóra týðingina, tí undir samráðingum við russar var frammi, at føroyingar skuldu keypa frystan fisk frá russum til virkingar í Føroyum, fyri so at flyta